

การดำรงอยู่ของการทอผ้าตีนจกของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

The existence of Teen-Jok weaving of Lao Khrang Ethnic Group in Nakhon Pathom Province.

Received 2 February 2021

Revised 13 February 2021

Accepted 15 February 2021

แพรภัทร ยอดแก้ว

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

Praepat Yodkaew

Nakhon Pathom Rajabhat University

บทนำ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาการดำรงอยู่ของการทอผ้าตีนจกของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 2.ศึกษาลวดลายของการทอผ้าตีนจกของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง คือ กลุ่มทอผ้าตีนจก เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ

ผลการวิจัยพบว่า

1.ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของการทอผ้าตีนจกของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ได้แก่ 1. คุณค่าและความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง 2. มูลค่าทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่เกิดจากผ้าทอตีนจก 3. พลังการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการอนุรักษ์ผ้าทอตีนจก กลุ่มทอผ้าตีนจกมีรูปแบบการดำเนินงานในลักษณะธุรกิจชุมชน และมีการใช้กลยุทธ์เพื่อพัฒนาศักยภาพธุรกิจชุมชน คือ 1) ด้านการผลิต 2) ด้านการตลาด 3) ด้านการเงิน 4) ด้านการบริหารจัดการ เพื่อบริหารจัดการกลุ่มทอผ้าและเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ สืบสาน วัฒนธรรมและประเพณีการทอผ้าตีนจกของชาวลาวครั่ง

2.ลวดลายของผ้าทอตีนจกของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม มีลวดลายผ้าทอลาวครั่งที่เป็นเอกลักษณ์คือ 1.ลวดลายธรรมชาติ ได้แก่ ลายดอกมะเดื่อ ลายดอกชบา ลายดอกแก้วและลายดอกพิกุล ลายมะเขือ ลายไม้สน ลายนาค ลายหงส์ ลายน้ำไหล เป็นต้น 2. ลวดลายเรขาคณิต ได้แก่ ลายสามเหลี่ยม สีเหลี่ยมขนมเปียกปูน ลายเส้นตรง เส้นโค้ง วงกลมและวงรี ลายตะขอ เป็นต้น ผลิตภัณฑ์ผ้าทอตีนจกในชุมชนลาวครั่งโพรงมะเดื่อที่ได้รับความนิยมที่สุดคือ ผ้าทอตีนจก ลายดอกมะเดื่อ

คำสำคัญ: การดำรงอยู่, ผ้าทอตีนจก, กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง

Abstract

This research aims to 1. Study the existence of the weave weaving of the Lao Khrang ethnic group Phrong Madua Subdistrict, Muang District, Nakhon Pathom Province. 2. Study the pattern of weave weaving of the Lao Khrang ethnic group Phrong Madua Subdistrict, Muang District, Nakhon Pathom Province. The sample was selected by purposive sampling from Laos Khrang weaving group Phrong Madua Subdistrict.

The study revealed that

1. Important factors affecting the existence of the weaving of the Lao Khrang ethnic group Phrong Madua Subdistrict, Muang District, Nakhon Pathom Province, as follows: 1. Value and pride in the history and wisdom of the Lao Khrang ethnic group 2. Creative economic value resulting from the weave woven fabric 3. The power of participation in driving fabric conservation Teen-Jok weaving Group has an operating pattern as a community business. And strategies are used to develop the potential of the community business, namely 1) Production 2) Marketing 3) Financial 4) Management. The product of Chom Jok weaves in the Lao Khrang fur burlap community. The most popular figs are Fig flowers pattern fabric Teen-Jok weaving

2. The pattern of the Teen-Jok weaving of the Lao Khrang ethnic group Phrong Madue Subdistrict Municipality, Mueang District, Nakhon Pathom Province There is a unique pattern of Lao Khrang weaving. 1. Natural patterns such as fig flower pattern, hibiscus flower pattern, glass flower pattern and Pikul flower pattern, eggplant pattern, pine wood pattern, Naga pattern, swan pattern, watermark flow etc. 2. Geometric patterns such as triangular pattern Rhombus, straight lines, curves, circles and ellipses, hooks, etc. The fabric of the chalk fabric in the community of Laos Khrang and the bur fig. The most popular are Figot weave with figs pattern.

Keyword: The existence, Teen-Jok weaving, Laos Khrang Ethnic Group

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ทั้งนี้ วิสัยทัศน์ดังกล่าวจะต้องสนองต่อผลประโยชน์แห่งชาติ อันได้แก่ การมีเอกราชอธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ การดำรงอยู่อย่างมั่นคง ยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุขเป็นปึกแผ่น มีความมั่นคงทางสังคมท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโต

ของชาติ ความเป็นธรรมและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ความมั่นคง ทางพลังงานและอาหาร ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประสานสอดคล้องกับด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี (กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) : 5)

ผ้าทอตีนจก เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน โดยเฉพาะลวดลายผ้าทอในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะมากมาย สามารถสร้างชื่อเสียงและความมีเอกลักษณ์ให้กับประเทศไทย เนื่องจากการประยุกต์ใช้วัสดุธรรมชาติในท้องถิ่นผสมผสานกับภูมิปัญญาดั้งเดิมที่ได้รับการปรับปรุง และพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของแต่ละท้องถิ่น มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่นมาเป็นร้อยกว่าปี

ในอดีตชาวลาวครั้ง มีการประกอบอาชีพหลักดั้งเดิมด้วยการทำนา ทำไร่ เมื่อเสร็จจากฤดูทำนาไร่ จะมีช่วงเวลาที่ยอดฤดูการทำนาไร่ รอบต่อไป จึงมาทำการทอผ้าในครัวเรือนเพื่อใช้สวมใส่ในชีวิตประจำวันและร่วมงานบุญประเพณีพิธีกรรมต่างๆ ในปัจจุบันความเจริญภาคอุตสาหกรรมได้ขยายฐานมาในพื้นที่ ชาวบ้านเริ่มลดการทำไร่ข้าวและเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม ทำให้การทอผ้าในครัวเรือนเริ่มลดลง อีกทั้งชาวบ้านส่วนใหญ่เห็นว่า การทอผ้าทำให้เกิดความยุ่งยากในชีวิต ผ้าทอมีกรรมวิธีที่มีหลายขั้นตอน ซับซ้อน ต้องใช้เวลานาน ไม่สะดวกสบาย รูปแบบของผ้าทอก็ไม่หลากหลาย ราคาแพงกว่าเสื้อผ้าสำเร็จรูป จึงไม่นิยมสวมใส่ผ้าทอตีนจก และไม่ต้องการประกอบอาชีพทอผ้า เนื่องจากไม่เชี่ยวชาญ ใช้เวลาในการทำงานนาน รวมทั้ง รายได้ไม่แน่นอน

การรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาด้านการทอผ้า ช่วยให้เข้าใจประวัติศาสตร์ที่มาของกลุ่มวัฒนธรรมลาวครั้ง รวมทั้งอัตลักษณ์ลวดลายและสีสันทนของผ้าทอลาวครั้ง จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้บริโภคที่จะได้เข้าใจและเปิดใจสุนทรีย์ภาพที่แตกต่างจากกลุ่มวัฒนธรรมอื่นๆ ทั้งยังเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ ผ้าทอต่อไปในอนาคต ด้วยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมมาประยุกต์ใช้งาน เสริมสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP : หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์) การมีผู้สืบทอด มรดกทางวัฒนธรรมทางภูมิปัญญา (Intangible Cultural Heritage) ก็จะเป็นความพร้อมของตัวชีวิตในการเสนอขอขึ้นทะเบียนในระดับ UNESCO ต่อไปในอนาคต (สิทธิชัย สมานชาติ, 2562)

จากการทบทวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับผ้าทอลาวครั้ง ผ้าทอตีนจกและกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง พบว่า มีงานวิจัยของผู้วิจัยหลายท่านที่น่าสนใจ เช่น แพรวภัทร ยอดแก้ว (2561) (2559) ญาณภัทร ยอดแก้ว (2559) ทรงพล ต่วนเทศ (2555) เสาวนีย์ อารีจงเจริญ (2556) รุจี ศรีสมบัติ (2553) สุพิศ ศรีพันธุ์ (2551) นุจิรา รัศมีไพบูลย์ (2549) วิราวรรณ ชาติบุตร (2546) งานวิจัยเหล่านี้ ได้ศึกษาชาติพันธุ์ลาวครั้งในด้านต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องภูมิปัญญาการทอผ้า ลวดลายและวัฒนธรรมวิถีพุทธ เป็นต้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง การดำรงอยู่ของการทอผ้าตีนจกของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมวิถีพุทธของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง เพื่อเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ สืบสาน วัฒนธรรมและประเพณีการทอผ้าของชาวลาวครั้ง เผยแพร่เป็นองค์ความรู้ที่ถูกต้อง ช่วยต่อยอดในการศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญา

ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมอันทรงคุณค่า นำความรู้มาสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่น เป็นฐานข้อมูลทางด้านศิลปวัฒนธรรมให้แก่หน่วยงานต่างๆ รวมทั้งสร้างรายได้และความมั่นคงจากทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมผ่านการท่องเที่ยว สินค้าและบริการทางวัฒนธรรม ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ประเทศไทย 4.0 และตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 เพื่อมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ” เพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำรงอยู่ของการทอผ้าตีนจกของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาลวดลายของการทอผ้าตีนจกของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

ขอบเขตของการวิจัย

ด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้ครอบคลุมเนื้อหา คือ

1. แนวคิดเกี่ยวกับการคงอยู่ของชุมชน
2. แนวคิดเกี่ยวกับทุนทางสังคม
3. แนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. แนวคิดเกี่ยวกับการทอผ้าตีนจก
5. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง

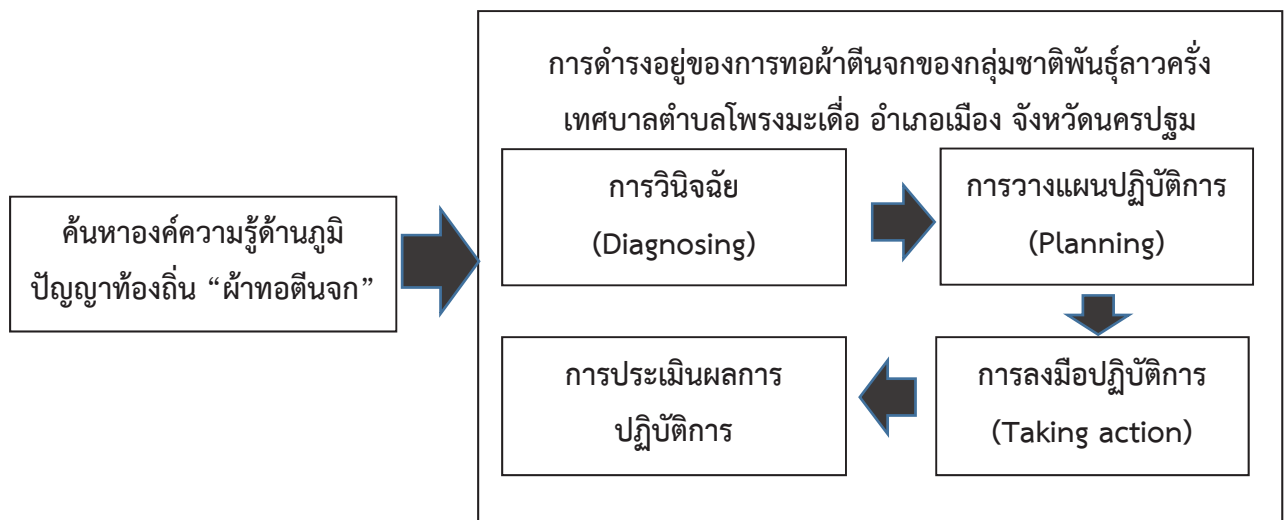
ด้านประชากร

กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

ด้านระยะเวลา

ใช้ระยะเวลา 1 ปี ระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2562 จนถึงเดือน กันยายน พ.ศ. 2563

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีปรากฏการณ์วิทยา มีขั้นตอนการวิจัย คือ

1. การศึกษาเอกสาร (Documentary Searching) โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ได้แก่ เอกสารทางด้านวิชาการ รายงานการวิจัย บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องและแหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

2. การศึกษาในพื้นที่ (Research Area Surveying) ใช้วิธีการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม (Participant Observation) เกี่ยวกับสภาพพื้นที่ กระบวนการ ความสัมพันธ์ วิถีชีวิต หรือพฤติกรรมของชาวบ้าน การเก็บข้อมูลจากเรื่องเล่า (Story Telling) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key Informant) จำนวน 10 คน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ปราชญ์ท้องถิ่น และสมาชิกกลุ่มทอผ้า ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ “กลุ่มทอผ้าตีนจก” ในเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่ออำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม หลังจากนั้น จึงนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปผล

เครื่องมือในการวิจัย ใช้แบบสังเกตการณ์ และแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยได้สร้าง และพัฒนาเครื่องมือขึ้นเอง โดยศึกษาทฤษฎี แนวคิด จากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านการทอผ้า เพื่อพัฒนาเครื่องมือในการวิจัยให้มีความเหมาะสมที่สุด นอกจากนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แม่นยำและน่าเชื่อถือจึงได้ใช้เทคนิคต่างๆ ได้แก่

1. การวิเคราะห์เอกสารและหลักฐานต่างๆ (documentary analysis)
2. การศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนจากคำบอกเล่า (oral history)
3. การเดินสำรวจสภาพแวดล้อมในชุมชน (transect walk and guide field walk)

4. การสังเกตและการจดบันทึก (observation and field-note)
5. การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi structured interviewing)
6. การจัดกลุ่มสนทนา (focus group discussion)

โดยในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อความลึกซึ้งและการอิ่มตัวของข้อมูล (data satiation) เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้ว ไม่มีความชัดเจน ผู้วิจัยลงพื้นที่เพิ่มเติมจนกว่าจะได้ข้อมูลที่มีความอิ่มตัว

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) (ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล และ สุภาพ ฉัตรารณณ์, 2555 และ บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 184) รายละเอียด มีดังต่อไปนี้

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือ การตรวจสอบแหล่งของข้อมูล ได้แก่ 1) แหล่งเวลา หมายถึง ถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกัน หรือไม่ 2) แหล่งสถานที่ หมายถึง ถ้าข้อมูลต่างสถานที่กันจะเหมือนกันหรือไม่ และ 3) แหล่งบุคคล หมายถึง ถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่

2. การตรวจสอบสามเส้าด้านรวบรวมข้อมูล (Methods Triangulation) คือ การใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีการสังเกตการณ์คู่กับการซักถามสัมภาษณ์พร้อมกัน

3. การสร้างบทสรุปและยืนยันบทสรุป คือ การนำหลักการ แนวคิด และทฤษฎีมาสร้างเป็นบทสรุปร่วมกับข้อมูลที่เชื่อถือได้อีกครั้งหนึ่ง เพื่อตรวจสอบและยืนยันความถูกต้อง โดยเน้นความเชื่อมโยงเพื่อนำไปสู่การพิสูจน์ที่เป็นรูปธรรมและตรงต่อข้อเท็จจริง

จากข้อมูลที่ได้ นำมาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจัดหมวดหมู่ตามประเด็นปัญหาและการตีความจากข้อมูลที่ได้ ตามกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูล (Content Analysis) เพื่อสรุปประเด็นตามกลุ่มข้อมูลและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มข้อมูล นำเสนอแบบพรรณนาเนื้อความ

สรุปผลและเสนอแนะ

ส่วนที่ 1 การดำรงอยู่ของการทอผ้าตีนจกของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

ผลการวิจัยพบว่า ในอดีตผู้ทอมักทอผ้าตีนจกไว้ใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งถวายพระสงฆ์เป็นพุทธบูชา แต่ในปัจจุบันเป็นการทอผ้าเพื่อการจำหน่ายและใช้นุ่งห่มในงานประเพณี ชุมชนต้องการจะอนุรักษ์ภูมิปัญญาการทอผ้าตีนจกซึ่งเป็นผ้าทอของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งไม่ให้อายุหาย ชาวบ้านที่มีความรักและต้องการที่จะ สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอผ้า ตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาการทอผ้า จึงมีการรวมตัวกันก่อตั้งกลุ่มทอผ้า เรียนรู้และฝึกอบรมวิธีการทอผ้า วิธีการทำธุรกิจชุมชน ซึ่งมีการนำเอาภูมิปัญญาที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ให้เกิดการผสมผสานระหว่างลายผ้าแบบโบราณและลายผ้าสมัยใหม่ เน้นเทคนิคการทอผ้าที่มีการประยุกต์ใช้เส้นฝ้ายผสมเส้นไหมมาขึ้นลายผ้า จึงทำให้ผ้าทอตีนจกมีเอกลักษณ์ มีความโดดเด่นและร่วมสมัย สามารถสร้างอาชีพ เสริมรายได้ให้กับครอบครัวได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีกระบวนการส่งเสริมให้คนใน

ชุมชนเกิดความรักและตระหนักถึงคุณค่าของผ้าทอตีนจก ร่วมสืบทอดภูมิปัญญาด้านการทอผ้าและสนับสนุนการทอผ้าเข้ามาเป็นอาชีพในครัวเรือน รวมทั้งสวมใส่ผ้าทอตีนจกในงานบุญประเพณีและงานวันสำคัญต่างๆ

นอกจากนั้น กลุ่มทอผ้า ได้มีรูปแบบการดำเนินงานกลุ่มในลักษณะธุรกิจชุมชน มีการรวมกลุ่มและพัฒนา กลุ่ม การบริหารจัดการกลุ่ม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและส่งเสริมการเรียนรู้ การจัดตั้งกลุ่มธุรกิจชุมชนที่เป็นระบบ มีการกำหนดบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบของฝ่ายต่างๆ อย่างชัดเจนดังนี้ คือ ประธาน รองประธาน เลขานุการ ฝ่ายบัญชี เป็นต้น และมีการใช้กลยุทธ์เพื่อพัฒนาศักยภาพธุรกิจชุมชน คือ 1. ด้านการผลิต 2. ด้านการตลาด 3. ด้านการเงิน 4. ด้านการบริหารจัดการ เพื่อบริหารจัดการกลุ่มทอผ้าในรูปแบบธุรกิจชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ สืบสาน วัฒนธรรมและประเพณีการทอผ้าของชาวลาวครั้ง เผยแพร่เป็นองค์ความรู้ที่ถูกต้อง ช่วยต่อยอดในการศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมอันทรงคุณค่า นำความรู้มาสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่นเป็นฐานข้อมูลทางด้านศิลปวัฒนธรรมให้แก่หน่วยงานต่างๆ รวมทั้งสร้างรายได้และความมั่นคงจากทุนทางวัฒนธรรมผ่านการท่องเที่ยว สินค้าและบริการทางวัฒนธรรม ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ประเทศไทย 4.0 และตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 เพื่อมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ” เพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยสืบไป

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่ของการทอผ้าตีนจกของกลุ่มทอผ้าลาวครั้ง ในเทศบาลตำบลโพรงมะเต๊อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ได้แก่

1. **คุณค่าและความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง** การส่งเสริมให้ชาวลาวครั้งในชุมชนตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญา ประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาของชาติพันธุ์นั้น เป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการสร้างแรงจูงใจในการอนุรักษ์ที่เกิดขึ้นจากชุมชน

2. **มูลค่าทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่เกิดจากผ้าทอตีนจก** เมื่อชุมชนมีผลิตภัณฑ์ผ้าทอตีนจก ซึ่งเกิดจากการรวมกลุ่มของชาวบ้านในชุมชน มาประกอบอาชีพทอผ้าและมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้า นำไปสู่การเผยแพร่ผลงานและการจำหน่ายผ้าทอตีนจก ในรูปแบบร้านจัดจำหน่าย ณ ศูนย์ทอผ้าลาวครั้งของเทศบาลตำบลโพรงมะเต๊อ โดยผู้ผลิตจำหน่ายเอง และจัดจำหน่ายในงานนิทรรศการสำคัญต่างๆ ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น จนกระทั่งผ้าทอลาวครั้งในชุมชนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก นอกจากนั้น ได้เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายในรูปแบบของสินค้าออนไลน์ การจัดจำหน่ายผ่านทางบริษัทไปรษณีย์ไทย และการสร้างเครือข่ายของผลิตภัณฑ์ OTOP รวมทั้งหาแนวทางในการนำผลิตภัณฑ์ผ้าทอลาวครั้งส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ เพื่อขยายตลาดให้กว้างขึ้นทำให้เกิดรายได้สู่ชุมชน

3. **พลังการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการอนุรักษ์ผ้าทอตีนจก** พลังการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งในระดับฐานรากของชุมชน ได้แก่ บ้าน วัด โรงเรียน ที่เรียกว่า พลัง “บวร” กล่าวคือ การมีส่วนร่วมของ “บ้าน” หมายถึง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และครัวเรือน “วัด” หมายถึง วัดโพรงมะเต๊อ และ “โรงเรียน” หมายถึง สถานศึกษาในท้องถิ่น ได้แก่ โรงเรียนวัดโพรงมะเต๊อ และโรงเรียนโพรงมะเต๊อวิทยาคม และพลังการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานสนับสนุนภายนอก เช่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม สำนักงาน

ส่งเสริมการศึกษาครอบครัวและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครปฐม และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม เป็นต้น พลังการมีส่วนร่วมนี้ จะช่วยเสริมให้ชุมชนมีพลังใจ พลังความคิด และพลังความสามารถในการรักษาความตั้งใจในการสืบสาน อนุรักษ์ภูมิปัญญาการทอผ้า ให้สืบสานต่อไปได้อย่างยั่งยืน

การสนับสนุนการอนุรักษ์ สืบทอดและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ภูมิปัญญาด้านการทอผ้าตีนจกของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง หน่วยงานราชการและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จึงมีนโยบายสนับสนุนการรวมกลุ่มและ การทำงานของกลุ่มทอผ้าในชุมชนในรูปแบบธุรกิจชุมชน ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในชุมชน เพื่อการสืบสาน อนุรักษ์และพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอตีนจกที่มีลวดลายต่างๆที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชนลาวครั่ง ในเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ

ส่วนที่ 2 ลวดลายของการทอผ้าตีนจกของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

ผ้าทอตีนจกของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม เป็นผ้าทอมือพื้นเมืองที่มีลวดลายเป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญ คือ ลายดอกมะเดื่อ ซึ่งลวดลายดอกมะเดื่อ ได้มาจากการประชุมอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ นำโดยคุณพิทักษ์พล ตันกิตติวัฒน์ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ และคุณอนงค์ลักษณ์ ตันกิตติวัฒน์ รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ ผู้มีเชื้อสายลาวครั่ง ให้การสนับสนุนการอนุรักษ์ สืบทอดและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ภูมิปัญญาการทอผ้าของ กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง รวมทั้ง คุณนัฐวรรณ คฤหบดี ปราชญ์ท้องถิ่นด้านผ้าทอพื้นเมือง ผู้คิดค้น ผ้าทอลาวครั่ง ลายดอกมะเดื่อ ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในชุมชน เพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูการทอผ้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอตีนจกที่มีลวดลายแสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชน ซึ่งลวดลายผ้าทอ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ลวดลายธรรมชาติ ได้แก่

- 1.1 ลายดอกไม้ เช่น ดอกมะเดื่อ ดอกชบา ดอกแก้ว ดอกสนและดอกพิกุล เป็นต้น
- 1.2 ลายพันธุ์ไม้ เช่น ลายมะเขือ ลายต้นไผ่ ลายต้นไม้ ลายไม้สน เป็นต้น
- 1.3 ลายสัตว์ต่างๆ เช่น ลายนก หงส์ ช้าง ม้า นาค นกยูง เป็นต้น
- 1.4 ลายที่เกี่ยวกับน้ำและความอุดมสมบูรณ์ต่างๆในชุมชน เช่น ลายฝนตก ลายน้ำไหล ลายภูเขา

2. ลวดลายเรขาคณิต ได้แก่

2.1 ลายเรขาคณิตพื้นฐานทั่วไป เช่น ลายสามเหลี่ยม สี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน ลายเส้นตรง เส้นโค้ง วงกลมและวงรี เป็นต้น

2.2 ลายสิ่งของเครื่องใช้ เช่น ลายสร้อย ลายระฆัง ลายโคม เข็มเทียนลายธรรมาสัน ลายตะขอ เป็นต้น

ทั้งนี้ ผ้าทอลาวครั่ง นิยมใช้สีแดงจากการย้อมด้วยครั่งเป็นสีหลักในการทอผ้า ทั้งด้ายเส้นยืนและด้ายเส้นพุ่ง ส่วนด้ายเส้นพุ่งพิเศษ ซึ่งในการทอลวดลายจกนั้นชาวบ้านจะนิยมใช้สีเหลืองเป็นหลัก ส่วนสีอื่นจะ

เป็นองค์ประกอบ ได้แก่ สีขาว สีดำ สีส้มและสีเขียว ในอดีตผ้าหนึ่งผืนจะมีสี 5 สีเท่านั้น แต่ปัจจุบันมีการพัฒนา การทอผ้าให้มีลักษณะทันสมัยมากขึ้น ผ้าทอบางผืนอาจจะมีสีเส้นไหมหรือเส้นฝ้ายมากกว่า 5 สี เช่น มีสีฟ้า สีชมพู เป็นต้น ชาวลาวครั้งมีความชำนาญในการเลือกใช้เส้นไหมสีตรงข้ามและสีขัดแย้งมาอยู่ด้วยกัน ผสมผสานกันเป็นลวดลายผ้าอย่างกลมกลืนงดงาม นอกจากนี้ นิยมใช้เส้นด้ายเงิน ดิ้นทอง ทอลวดลายประกอบระหว่างลวดลายตีนจกอีกด้วย

ปัจจุบันเส้นด้ายฝ้ายและเส้นไหมที่ใช้ในการทอไม่นิยมที่จะย้อมสีเอง เนื่องจากเป็นงานที่ต้องใช้ความเชี่ยวชาญ และใช้เวลามาก ที่สำคัญขาดวัสดุ อุปกรณ์ในการย้อมเส้นด้าย กลุ่มทอผ้าจึงสั่งด้ายที่ย้อมสีแล้วจากกลุ่มทออื่นๆ เช่น จังหวัดสุรินทร์ ชัยภูมิ เป็นต้น นำเส้นด้ายมาทอเป็นตัวชิ้น โดยลักษณะของการทอผ้าตีนจกของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จะมีวิธีการทอและขั้นตอนการทอที่ละเอียดและประณีต ทอเป็นผ้าสีพื้นและทอเป็นลวดลายต่างๆ นิยมใช้ลวดลายจากลายผ้าดั้งเดิมมาเป็นต้นแบบ เรียกว่า ลวดลายโบราณ และมีการพัฒนาตัดแปลงมาเป็นลวดลายในปัจจุบันอีกด้วย ผลิตภัณฑ์ผ้าทอตีนจกในชุมชนลาวครั้งโพรงมะเดื่อที่ได้รับความนิยมที่สุดคือ ผ้าทอตีนจกลายดอกมะเดื่อ

สำหรับการเก็บข้อมูลของลวดลายทอผ้าตีนจกของกลุ่มทอผ้า พบว่ามีวิธีการเก็บรักษาลวดลายผ้าทอตีนจกมี 3 รูปแบบคือ

1. การเก็บผ้าทอโบราณ เป็นการเก็บลายผ้าเก่าไว้เป็นต้นแบบและอนุรักษ์ไว้ โดยชิงผ้าทอโบราณบนกรอบผ้า ซึ่งแต่เดิมชาวบ้านจะขายผ้าทอโบราณเกือบทั้งหมด รวมทั้งเผาผ้าทอโบราณเมื่อเจ้าของผ้าเสียชีวิตไป เนื่องจากไม่รู้ถึงคุณค่าของผ้าทอและลวดลายโบราณ การเก็บผ้าโบราณที่เหลืออยู่ จะช่วยอนุรักษ์ผ้าทอผ้าโบราณได้

2. การขึ้นกี่ทอผ้าและใช้ไม้ขัดลายเก็บไว้ ทำให้สามารถนำผ้ามาทอ นำผ้ามาจกได้ง่ายขึ้น

3. การบันทึกลวดลายลงในกระดาษ เป็นตารางลาย เส้นกราฟ สามารถบันทึกได้มาก และทำสำเนาได้เป็นจำนวนมาก เป็นการเก็บข้อมูลของลวดลายทอผ้าตีนจกได้อย่างดี

กระบวนการการรักษาลวดลายผ้าทอตีนจกทั้ง 3 รูปแบบ เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการอนุรักษ์ลวดลายทอผ้าตีนจกของชาวลาวครั้ง ที่สำคัญศิลปะการทอผ้าตีนจกของชาวลาวครั้งได้นำเอาภูมิปัญญาที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ให้เกิดการผสมผสานระหว่างลายผ้าแบบโบราณและลายผ้าสมัยใหม่ เน้นเทคนิคการทอผ้าที่มีการประยุกต์ใช้เส้นฝ้ายผสมเส้นไหมมากขึ้นลายผ้า จึงทำให้มีเอกลักษณ์ มีความโดดเด่นและร่วมสมัย

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การดำรงอยู่ของการทอผ้าตีนจกของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม พบว่า ชุมชนลาวครั้งเกิดความรักและตระหนักถึงคุณค่า ร่วมสืบทอดภูมิปัญญาด้านการทอผ้าด้วยการตั้งกลุ่มอาชีพการทอผ้าและสนับสนุนการทอผ้าตีนจกนำมาเป็นอาชีพในครัวเรือน เพราะตระหนักให้เห็นถึงความสำคัญการทอผ้า สามารถสร้างอาชีพ เสริมรายได้ให้กับครัวเรือนได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลอ อไชโยธา (2551) ผลการวิจัยพบว่า ภูมิปัญญาการทอผ้าไหมของชุมชน ตำบลโคกจาน เป็นสิ่งทอที่งดงาม มีคุณภาพที่โดดเด่น ลักษณะเหล่านี้เป็นพื้นฐานของความเชื่อ

และสภาพแวดล้อมของชุมชนที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา จึงทำให้ผ้าไหม มีคุณค่า และมีบทบาทสำคัญที่บ่งชี้ถึงความ เป็นมาของชุมชน แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการ การค้น การคิด การประดิษฐ์ การแก้ไขปรับปรุงประยุกต์ให้มีความ เหมาะสมลงตัว กลายเป็นจารีต ประเพณี วัฒนธรรมที่ถ่ายทอดสู่รุ่นลูกหลานสืบทอดไป การสืบทอดและ พัฒนาการของ การทอผ้าไหม โดยวิธีการสอนกันเองในชุมชน จาก ปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ สู่ลูกหลาน เป็นการ เรียนรู้กันภายในชุมชน ความสำคัญและความสัมพันธ์ของผ้าไหมกับวิถีชีวิตคนในชุมชนโคกจาน ที่ใช้ กระบวนการทอผ้าไหม และผ้าไหม เป็นสื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีงาม ความสามัคคี ตลอดจนจนถึงการมีส่วนร่วม ตั้งแต่ครอบครัว จนถึงชุมชน สร้างค่านิยมความเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ควรส่งเสริมและอนุรักษ์ไว้ ปัจจัยที่ ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคใน การดำรงอยู่ของการทอผ้าไหมของชุมชนโคกจาน ได้แก่ ผ้าไหมที่มีคุณภาพและมี คุณค่าสามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ชุมชน ลดปัญหาความยากจนลงได้ และการพัฒนาการทอผ้าไหม อย่างต่อเนื่องทั้งด้านการบริหารจัดการระบบกลุ่ม รวมถึงวัตถุดิบจากธรรมชาติที่นำมาผลิตสีย้อมผ้าไหมได้หา ยากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของแพรวภัทร ยอดแก้ว (2563) ผลการวิจัยพบว่า ภูมิปัญญาด้านการทอผ้า ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งเทศบาล ตำบลโพรงมะเดื่อ ได้รับการอนุรักษ์ สืบสานและส่งเสริมโดยเทศบาลตำบล โพรงมะเดื่อ ซึ่งมีการจัดตั้ง กลุ่มทอผ้าลาวครั้งขึ้น โดยเน้นอนุรักษ์วิธีการทอผ้าและลวดลายผ้าแบบโบราณที่มี การสะท้อนถึงวิถีชีวิตที่ผูกพันกับสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ ดอกไม้ สายน้ำ ภูเขา และสัตว์ เป็นต้น ผสมผสานกับ อัตลักษณ์ท้องถิ่นและจินตนาการของช่างทอผ้า เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ผ้าทอลายดอกมะเดื่อ ที่สวยงาม นำไปตัดเย็บเป็นเครื่องนุ่งห่มและเครื่องใช้สอยต่างๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของโกศล น่วมบาง และ พิทักษ์ ศิริวงศ์ (2559) ผลการวิจัยพบว่า การดำรงอยู่ของทอผ้าตีนจกของชาวไทยเชื้อสายลาวครั้ง บ้าน สระบัวก่า มีความสามารถในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ แต่มีปัญหาด้านคนที่มีความรู้และมีฝีมือในการทอผ้าตีนจก ลายโบราณ การเก็บข้อมูลของลวดลายทอผ้าตีนจก และพบว่ามีการรักษาลวดลายผ้าทอลายโบราณมี 3 รูปแบบ การเก็บลายผ้าเก่า การขึ้นที่ทอผ้า และใช้ไม้ขัดลายเก็บไว้ และการบันทึกลงในกระดาษลายเส้น กราฟ สอดคล้องกับงานวิจัยของ แพรวภัทร ยอดแก้ว (2559) ผลการวิจัยพบว่า อัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ลาว ครั้ง ได้แก่ ประวัติศาสตร์ ลักษณะครอบครัว อาชีพ อาหาร การแต่งกาย ภาษา ศาสนาและความเชื่อ ประเพณีของชาติพันธุ์ลาวครั้ง ได้แก่ ประเพณีแห่ธงสงกรานต์ ประเพณีบุญกลางบ้าน แนวทางการอนุรักษ์ วัฒนธรรมของชาติพันธุ์ลาวครั้ง ได้แก่ นโยบายส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนนำวิถีชีวิตและวัฒนธรรมลาวครั้งมา พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พัฒนาและสนับสนุนให้ชุมชนเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ เป็นแหล่ง เรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์วัฒนธรรมของ ชาติพันธุ์ลาวครั้ง สนับสนุนทุนวิจัยแก่สถาบันการศึกษาและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาวิจัยแนวทาง การอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาติพันธุ์ลาวครั้ง ในชุมชนเทศบาลโพรงมะเดื่อ รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาณภัทร ยอดแก้ว (2559) ผลการวิจัยพบว่า ในชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ ลาวครั้งตำบลห้วยด้วน มีการรักษา สืบสานและถ่ายทอดวัฒนธรรมวิถีพุทธที่เข้มข้นผ่านประเพณีสำคัญๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง คือ การแห่ธงสงกรานต์ การทำบุญกลางบ้าน และสารทเดือนสิบ

การศึกษาลวดลายของการทอผ้าตีนจกของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอ เมือง จังหวัดนครปฐม พบว่า ลวดลายผ้าทอลาวครั้งที่เป็นเอกลักษณ์คือ 1.ลวดลายธรรมชาติ ได้แก่ ลายดอก มะเดื่อ ลายดอกขบา ลายดอกแก้วและลายดอกพิกุล ลายมะเขือ ลายไม้สน ลายนาค ลายหงส์ ลายน้ำไหล

เป็นต้น 2. ลวดลายเรขาคณิต ได้แก่ ลายสามเหลี่ยม สีเหลี่ยมขนมเปียกปูน ลายเส้นตรง เส้นโค้ง วงกลมและวงรี ลายตะขอ เป็นต้น ผลิตภัณฑ์ผ้าทอตีนจกในชุมชนลาวครั้งโพรงมะเตือที่ได้รับความนิยมที่สุดคือ ผ้าทอตีนจก ลายดอกมะเตือ สอดคล้องกับงานวิจัยของ แพรภัทร ยอดแก้ว (2561) พบว่า ผ้าทอลาวครั้ง เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวลาวครั้ง เป็นผ้าทอมือที่มีความสวยงาม มีเอกลักษณ์โดดเด่น เพราะแสดงถึงวิถีการดำเนินชีวิต ความเชื่อขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน มีลวดลายผ้าทอ ได้แก่ 1. ลวดลายธรรมชาติ 2. ลวดลายเรขาคณิต และสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวนีย์ อารีจางเจริญ (2556) พบว่า ผ้าชิ้นลาวครั้งบ้านหม้อ มีเอกลักษณ์อยู่ 3 ประการคือ 1.ลักษณะผ้าชิ้น 2. นิยมนุ่งชิ้นสีแดงที่ได้จากครั้ง 3. ลายตีนจก ได้แก่ ลายทองเหลือง ลายหงส์ ลายหลัก ลายเครื่องบ้อง ลายตวย ลายขอ ลายดอกแก้ว ลายคั่นร่ม ลายจกตุ้ม รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แพรภัทร ยอดแก้ว (2563) พบว่า ภูมิปัญญาด้านการทอผ้าของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งเทศบาลตำบลโพรงมะเตือ ได้รับการอนุรักษ์ สืบสานและส่งเสริมโดยเทศบาลตำบลโพรงมะเตือ ซึ่งมีการจัดตั้งกลุ่มทอผ้าลาวครั้งขึ้น โดยเน้นอนุรักษ์วิธีการทอผ้าและลวดลายผ้าแบบโบราณที่มีการสะท้อนถึงวิถีชีวิตที่ผูกพันกับสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ ดอกไม้ สายน้ำ ภูเขา และสัตว์ เป็นต้น ผสมผสานกับอัตลักษณ์ท้องถิ่นและจินตนาการของช่างทอผ้า เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ผ้าทอลายดอกมะเตือที่สวยงาม นำไปตัดเย็บเป็นเครื่องนุ่งห่มและเครื่องใช้สอยต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงพล ต่วนเทศ (2555) พบว่า ชาวบ้านทอผ้าไว้เพื่อจำหน่ายและสวมใส่ในเทศกาลสำคัญ ที่มีการทอผ้าแบบดั้งเดิมคือ การทอขัด การทอผ้ามัดหมี่ การทอผ้าจกและการทอผ้าขิด ลวดลายบนผืนผ้าแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มคือ ลวดลายเรขาคณิต ลวดลายจากธรรมชาติ การใช้สีใช้สีย้อมเช่น สีแดง สีนํ้าเงิน สีเหลือง สีฟ้า สีส้ม เป็นต้น กระบวนการถ่ายทอดความรู้ในการทอโดยวิธีเรียนรู้จากการเรียนแบบการสาธิตให้ดูและลงมือปฏิบัติจริง

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. มีนโยบายส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนนำสถานที่ทอผ้ามาพัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้การทอผ้าตีนจก เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม
2. ส่งเสริมการพัฒนาและสนับสนุนให้เทศบาลตำบลโพรงมะเตือ เป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์ วัฒนธรรมของชาติพันธุ์ลาวครั้งในจังหวัดนครปฐม เช่น แหล่งเรียนรู้ผ้าทอตีนจก แหล่งเรียนการทอผ้าแบบโบราณ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. สนับสนุนให้เทศบาลตำบลโพรงมะเตือ จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์ลาวครั้ง เพื่อการอนุรักษ์ วัฒนธรรม เก็บรักษาและดูแลสิ่งของที่สำคัญทั้งในด้านประวัติศาสตร์ ประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนลาวครั้ง
2. สนับสนุนทุนวิจัยแก่สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาวิจัยอย่างมีส่วนร่วมกับชุมชน ในการสืบทอดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาการทอผ้า ในชุมชนเทศบาลตำบลโพรงมะเตือต่อไป

3. สนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาชาติพันธุ์ลาวครั้ง ในเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ เป็นระบบฐานข้อมูลสารสนเทศที่รวบรวมบริบททางวัฒนธรรม รวมทั้งสภาพปัจจุบัน เพื่อการเรียนรู้และเผยแพร่วัฒนธรรม โดยมีการเผยแพร่ทั้งในลักษณะฐานข้อมูลออนไลน์ หนังสือและเอกสารควบคู่กันไป และควรให้เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ เป็นแหล่งจัดเก็บฐานข้อมูลและดูแลระบบสารสนเทศที่สร้างขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- โกศล น่วมบาง และ พิทักษ์ ศิริวงศ์. 2559. การดำรงอยู่ของการทอผ้าตีนจกของชาวไทยเชื้อสายลาวครั้ง บ้านสระบัวท่า อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 35 (6), 50-59.
- ญาณภัทร ยอดแก้ว. 2559. รายงานวิจัยเรื่อง การสืบสานวัฒนธรรมวิถีพุทธของชาติพันธุ์ลาวครั้งตำบลห้วยด้วน อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ทรงพล ต่วนเทศ. 2555. การศึกษาภูมิปัญญาการทอผ้าพื้นเมืองของคนไทยเชื้อสายลาวครั้งในจังหวัดสุพรรณบุรี ชัยนาท และอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2554. *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล และ สุภาพ ฉัตรภรณ์. 2555. *การออกแบบการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- แพรภัทร ยอดแก้ว. 2559. การศึกษาวิเคราะห์อัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ลาวครั้ง ในเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ครั้งที่ 6 วันที่ 15-16 สิงหาคม 2559. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- แพรภัทร ยอดแก้ว. 2561. ผ้าทอลาวครั้งลายดอกมะเดื่อ: ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ในเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม. ใน การประชุมวิชาการระดับนานาชาติและระดับชาติ ราชภัฏวิจัย ครั้งที่ 5 วันที่ 2-5 ธันวาคม 2561. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- แพรภัทร ยอดแก้ว. 2563. การอนุรักษ์ผ้าทอลาวครั้งกับการสืบสานวัฒนธรรมวิถีพุทธของชาติพันธุ์ลาวครั้งในเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ครั้งที่ 12 วันที่ 10 กรกฎาคม 2563. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- รุจี ศรีสมบัติ. 2553. *ผ้าทอลาวครั้ง: การอนุรักษ์ฟื้นฟูและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอในวิถีชีวิต*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ลออ ไชโยธธา. 2551. *ศึกษาภูมิปัญญาการทอผ้าไหมชุมชนตำบลโคกจาน อำเภอยุวมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ*. (วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, ศรีสะเกษ.

- วิราวรรณ ขาดิบุตร. 2546. วัฒนธรรมและแนวทางอนุรักษ์สิ่งทอพื้นถิ่นในวิถีชีวิตลาวครั้ง : กรณีศึกษาชุมชนในตำบลโคกหม้อ อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2561. ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580.
- สิทธิชัย สมานชาติ, ดร. 2562. ผ้าทอกลุ่มไท-ครั้ง อัตลักษณ์ลวดลายและสีสันทัน. วารสารวัฒนธรรม 58 (3) กรกฎาคม-กันยายน 2562.
- สุพิศ ศรีพันธุ์. 2551. ภูมิปัญญาการทอผ้าของคนไทยเชื้อสายลาวครั้งในเขตอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- เสาวนีย์ อารีจางเจริญ. 2556. รายงานวิจัยเรื่อง การศึกษาลวดลายผ้าทอโบราณของชนชาติลาวครั้ง บ้านโคกหม้อ จังหวัดอุทัยธานี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.